

Kuopion kaupunki
Kaupunginkanslia, kirjaamo
Tulliportinkatu 21
PL 228
70101 KUOPIO

PALVELUALOITE: OPINTO-OHJAUS OSTOPALVELUNA

Nuorten syrjäytymisen ehkäisystä ja nuorisotakuusta puhutaan myös Kuopion kaupungissa jatkuvasti. Ohjauksen merkitys on kasvanut ja tulee kasvamaan entisestään kaikilla koulutustasoilla ja nuorten työllisyyden hoidossa.

Opintojen sujumiseksi ja läpäisemiseksi tulee turvata opiskelijoille riittävät opiskelun tukitoimet, mihin sisältyy kokonaisvaltainen opintojen ohjaus. Tämä edellyttää, että opinto-ohjaajia on riittävästi. Kuopion kaupungin lukioiden opinto-ohjaus on ollut vuosikausia valtakunnallisesti tarkasteltuna kummallisessa tilassa: kaikki kaupunkimme lukioiden opinto-ohjaajat ovat opon työnsä lisäksi aineenopettajia, heillä on kontollaan usein koulun ohjauksen koordinoinnin lisäksi koulun tutortoiminta, markkinointi, oppilashuollollisen työn koordinointi, mahdollisesti työhyvinvointiasiat ja joillakin opinto-ohjaajilla myös apulaisrehtorin tehtävät. Suomen opinto-ohjaajat ry sekä Suomen Lukiolaisten Liitto ovat asettaneet tavoitteeksi, että kaikilla koulutusasteilla on korkeintaan 200 ohjattavaa/kokoaikainen (=päätoiminen), koulutettu opinto-ohjaaja. Opiskelijan kannalta keskeisiä periaatteita ohjauksessa ovat tasa-arvo ja ohjauksen laatu, ohjaajan ja ohjattavan kannalta ohjauksen prosessimainen luonne. Tämä ei toteudu, jos opinto-ohjaajilla on liikaa ohjattavia. Oikeus saada henkilökohtaista ohjausta omalta opinto-ohjaajalta sekä lukio-opintoihin että jatko-opintosuunnitelmiin ei millään muotoa voi nykyisillä työmäärillä toteutua. Ohjauksen tarve on kasvanut vuosien saatossa johtuen opintojen kurssimaisesta luonteesta ja yo-kirjoituksiin tehdyistä rakenteellisista muutoksista sekä myös opiskelija-aineksen muutoksesta: nykyisin ohjattavana on entistä enemmän sellaisia opiskelijoita, jotka tarvitsevat henkilökohtaista aikaa ohjaukseen koskien opintojen erityisjärjestelyjä ym. ohjauksellista suunnittelua kaipaavia tukitoimia.

Elokuussa otetaan käyttöön lukioiden uusi opetussuunnitelma, johon on lisätty yksi opinto-ohjauksen pakollinen kurssi (OP2) lisää. Tämä kuormittaa opinto-ohjaajien työtä entisestään ja ennen kaikkea vähentää opinto-ohjauksen henkilökohtaisesti tehtävää ohjausta, joka ei ole koskaan kaupunkimme lukioissa ollutkaan riittävällä tasolla. Lukioiden opinto-ohjaajien virkoja tai toimia ei kuitenkaan olla lisäämässä työmäärän kasvusta huolimatta, mikä lisää ohjaajien painetta keksiä keinoja ohjauksen saatavuuden takaamiseksi. Yhdeksi ohjauksen toteuttamiskeinoksi on monissa yhteyksissä kaavailtu pienryhmäohjausta. Omiin kokemuksiini pohjautuen pienryhmäohjauksen suunnitteleminen ja toteuttaminen olemassa olevilla ohjattavien määrällä on työlästä ja aikaa vievää, ja pois kaikesta muusta ohjaustyöstä. Pienryhmäohjaus tarjoaa kuitenkin loistavan tavan ohjata useita henkilöitä yhtä aikaa ja hyödyntää vertaisohjauksen periaatteita. Liitteenä palautetta työvoimatoimistolle pitämistäni kymmenestä työttämille suunnatusta pienryhmäohjauksesta, mukana oli myös välivuottaan viettävien nuorten ryhmiä.

Jonkinlainen ratkaisu ohjauksen toteuttamiseksi on kaupunkiimme keksittävä, ja toivottavasti se tapahtuu niin, ettei ratkaisun tarvitse enää olla nyhdedetty hyvää työtä tekevien ja pätevien lukioiden opinto-ohjaajiemme selkänahasta. Yhteen kaupunkimme lukioista ollaan perustamassa (vihdoin!) ensimmäistä ihan oikeaa opinto-ohjauksen virkaa, mutta oppilasmäärä siinäkin pestissä ylittää tuplasti suositusmäärät.

Tämä palvelualoite koskee ohjauksen toteuttamista ostopalveluna, ns. oposetelinä. Tällainen toiminta tukisi opinto-ohjaajien työtä, ei kilpailisi sen kanssa, vaan toisi helpotusta kuormittuneeseen ohjaukseen. Palvelualoitteesta eivät hyödy pelkästään opinto-ohjaajat. Kaikki nuorten kanssa toimijat tekevät tärkeää ohjaustyötä, mutta pätevä opinto-ohjaus on monesti se puuttuva palanen, jota kaivataan nuorten ohjaukseen tukemaan. Oposeteliä voisivat hyödyntää myös TE-palveluiden nuorten kanssa asioivat asiantuntijat sekä nuorisotyö ja hankkeet (esim. Vamos, Nuoret Duuniin jne). Ohjauspalvelut ostettuna täydentäisivät hyviä ja toimivia hankkeita sekä TE-hallinnon taholta annettua työnhakupalvelua entisestään. Lisäksi Ohjauksen koulutuksesta Itä-Suomen yliopistosta valmistuvat tuoreet ja pätevät opinto-ohjaajat pystyisivät pääsemään työn syrjään kiinni, kun voisivat tarjota ohjausosaamistaan yksityisesti.

Olen vakuuttunut, että oikein ajoitetulla, laadukkaalla ja paneutuvalla ohjauksella saisimme pitkällä tähtäimellä säästöön kallisarvoisia yhteiskuntamme varoja jo pelkästään nuorten syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta katsottuna. Pari vuotta ohjausta yksityisesti antaneena olen saanut varmuuden sille, että tällaiselle palvelulle on tarvetta sekä nähnyt paneutuvan ja prosessimuotoisen ohjauksen vaikuttavuuden käytännössä. Minun on helppo puhua näistä asioista, sillä olen toiminut lukion opinto-ohjaajana 16 vuotta ja todistanut työssäni ohjauksen tarpeen kasvua. Minulle on hakeutunut yritykseeni asiakkaiksi nuoria lukiolaisia, jotka kokevat, että heidän ohjaustarpeisiinsa ei olla omassa koulussa ehditty vastaamaan, väli vuotta viettäviä nuoria, joille opintojen- ja ammatinvalinnanohjausta ei ole mistään saatavilla sekä nuoria, jotka ovat jo vahvasti kulkemassa kohti syrjäytymisen polkua, elleivät ole jo syrjäytyneet. Kaikkia olen pystynyt auttamaan, joidenkin kohdalla voidaan puhua ihan henkilökohtaisista menestystarinoista, kun jopa vuosia kestänyt sosiaalitoimen kierre on vaihtunut opiskelija-identiteettiin ja opintoihin kiinnittymiseen. Kuopion pitkäaikaistyöttömille suunnatussa Kuopio-pilottihankkeessa olleista asiakkaista peräti yhdeksän pääsi töihin ja kolme opiskelemaan mieluisalle alalle saatuaan ohjausapua palvelustelimenettelyllä SUUNTA-palveluista. Se säästö, mitä näiden nuorten ja työttömien saaminen työelämään tai opintojen pariin kerryttää, on rahasummassa mitattuna kullannarvoista säästöä. Koenkin, että vasta nyt, kun olen päässyt vihdoin työssäni ohjauksen ytimeen, pystyn sanomaan, että työlläni on nuorisotakuun toteutumisen kannalta todellista merkitystä.

VAMOS Kuopion projektipäällikkö Minna Rytönen on lupautunut antamaan oman näkemyksensä asiaan liittyen tarvittaessa (p. 050 527 5166).

Palveluitani ostaneen vanhemman suositus ja koulutusalan ammattilaisen mielipide: Savonia-AMK:n koulutusvastuujohtaja Kaija Sääsä (p. 044 7856922).

Leena Ståhlberg

SUUNTA-palvelut Leena Ståhlberg Ky
opinto-ohjaaja, ammatinvalinnanohjaaja, yrittäjä
www.suuntapalvelut.fi, www.facebook.com/leenansuunta

Postiosoite:
Niiralankatu 16 A 7
70600KUOPIO

puh. 044-5103340